

**WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH
I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z PRZEDMIOTU JĘZYK POLSKI
ODDZIAŁY VIII**

I. Kształcenie literackie i kulturowe

I.1. Czytanie utworów literackich – liryka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
Utwory liryczne				
- zna pojęcie <i>literatura piękna</i>, - wie, że liryka jest jednym z rodzajów literackich, - odróżnia utwór liryczny od innego utworu, - zna podstawowe cechy utworów lirycznych, - wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, - krótko opowiada, o czym jest przeczytany wiersz, - nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą wiersza, - wie, kto to osoba mówiąca w wierszu, - wyjaśnia pojęcie <i>podmiot liryczny</i>, - wie, kto to bohater liryczny, - wyjaśnia pojęcie adresata / odbiorcy utworu, - odróżnia podmiot liryczny od adresata, - odróżnia wers	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - wymienia cechy poezji, - czyta wiersz głośno i wyrażnie, - wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, zwracając uwagę na znaki przestankowe, - wypowiada się na temat przeczytanego wiersza, - podejmuje próbę uzasadnienia swoich wywołań lekturą wiersza, określa nastrój wiersza, - wskazuje w wierszu wartości ważne dla poety, - tworzy projekt pracy (rysunek, drama itp.) interpretującej wiersz – prze-	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - uzasadnia, dlaczego utwór należy do liryki, - czyta / wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, zgodnie z tematem i stylem dzieła, - określa temat wiersza, - opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, - wyodrębnia obrazy poetyckie, - nazywa i uzasadnia swoje uczucia wywołane lekturą wiersza, - przedstawia, również w formie przekładu intermimedycznego (np. rysunek, drama itp.), jak rozumie omawiany wiersz,	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - wyjaśnia, na czym polega język poezji, - czytając / recytując wiersz, stosuje odpowiednie tempo, intonację i modulację, - dokonuje interpretacji głosowej utworu lirycznego, - ciekawie opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, o podmiocie lirycznym, bohaterach i ich uczuciach, - opisuje zachowanie bohatera wiersza i wyraża swoją opinię na ten temat, - porównuje doświadczenia bohatera z własnymi, - opisuje adresata wiersza, - wskazuje cytaty, dzięki któ-	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - prezentuje informacje na temat wiersza w dowolnie wybranej formie, w tym w formie interaktywnej, - samodzielnie analizuje i interpretuje utwór poetycki, stosując różne techniki uczenia się, - tworzy własne przykłady poznanych środków artystycznych, - wyjaśnia funkcje środków artystycznych, - omawia wyczerpująco sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń, - interpretuje wiersz i uzasadnia swoją tezę interpretacyjną, odwołując się do elementów utworu, - charakteryzuje podmiot liryczny, odwołując się do treści wiersza, - charakteryzuje bohatera, odwołując się do treści wiersza, - porównuje podmiot liryczny z adresatem i bohaterem wiersza i przedstawia wnioski, - rozpoznaje hymn, pieśń, tren, fraszkę wśród innych gatunków literackich,

od strofy (zwrotki), • wyjaśnia, czym są rym, wers, refren, • zna nazwy środków artystycznych: <i>epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, apostrofa, ożywienie, symbol, neologizm</i>, • wymienia elementy rytmizujące: wers, strofa, rym, rytm, • zna pojęcia hymnu, pieśni, fraszki, trenu, • przedstawia tematykę wiersza, • zna pojęcie ironii, • wie, jakie jest przestanie wiersza, • nazywa wartości ważne dla podmiotu lirycznego • rozpoznaje w utworach lirycznych wartości ważne dla Polaków, • dostrzega w omawianych wierszach elementy historyczne, • wymienia autorów utworów lirycznych wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	kład intersemiotyczny, • nazywa wyrazy wskazujące na osobę mówiącą w wierszu (podmiot liryczny) i adresata, • opowiada o podmiocie lirycznym, przedstawiając jego myśli i uczucia, • określa adresata wiersza, • wskazuje wers ze zwrotem do adresata, • wskazuje bohatera wiersza, • rozpoznaje w wierszach epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, ożywienia, symbole, • wskazuje w wierszu rymy, • rozpoznaje elementy rytmizujące utwór, • rozpoznaje hymn, pieśń, tren, fraszkę, • dzieli wersy na sylaby, • wie, na czym polega ironia i rozumie jej funkcje w utworach lirycznych, • rozpoznaje przestanie utworu i wypowiada się na temat jego aktualności, • na podstawie	• wskazuje cechy podmiotu lirycznego, • określa cechy bohatera wiersza, • porównuje i nazywa rymy w dwóch dowolnie wybranych strofach, • rozpoznaje w utworach lirycznych przenośnie, uosobienia, neologizmy artystyczne, • rozpoznaje refren jako element rytmizujący utwór, • wymienia cechy hymnu, pieśni, trenu, fraszki, • wyjaśnia, na czym polega ironia, • dostrzega ironię w omawianych wierszach, • formułuje przestanie utworu lirycznego i zastanawia się nad jego aktualnością, • porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, • dostrzega różne konteksty w omawianych utworach lirycznych, • odwołuje się do biografii	rym nazywa uczucia wywołane lekturą wiersza, • wyjaśnia, jak rozumie przestanie wiersza, • wyjaśnia znaczenie przenośne utworu lirycznego, • uzasadnia własne rozumienie wiersza, • rozpoznaje funkcje środków artystycznych w omawianych wierszach, • odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, • wskazuje w wierszu elementy rytmizujące, • wskazuje cechy pieśni, trenu, fraszki w danym utworze, • definiuje pojęcie ironii, • omawia znaczenie ironii w danym utworze, • wyjaśnia przestanie utworu lirycznego i ocenia jego aktualność, • omawiając utwory liryczne, nawiązuje do kontekstów: historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego,	• tworzy pytania do hipotezy interpretacyjnej, • w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, • w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny.
---	---	---	--	--

	poznanych wierszy tworzy drabinę wartości ważnych dla Polaków na przestrzeni dziejów, - wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omawianych utworach, - rozumie słowo <i>kontekst</i> i zna rodzaje kontekstów, - zna elementy z życia autorów utworów lirycznych wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	autora w interpretacji utworów lirycznych.	dostrzega i wskazuje na wiązania biograficzne w omawianych utworach lirycznych.	
--	--	---	---	--

I.1. Czytanie utworów literackich – epika

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
Utwory epickie				
- wie, że epika jest jednym z rodzajów literackich, - odróżnia utwór epicki od utworu lirycznego i dramatu, - wymienia elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, - rozpoznaje fikcję literacką, - wskazuje elementy realistyczne (rzeczywiste)	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - wymienia cechy utworu epickiego, - opisuje wybrane elementy świata przedstawionego, - wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w utworach epickich, - wymienia cechy gatunkowe	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - czyta głośno, wyrażnie, z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, - rozpoznaje rodzaj literacki czytanego tekstu – epika, - rozpoznaje czytany utwór jako mīt, bajkę, baśń, legendę,	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski, - wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi i fantastycznymi w utworach epickich, - uzasadnia przynależność utworu do epi-	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - porównuje elementy świata przedstawionego różnych utworów, - uzasadnia przynależność utworu epickiego, podając odpowiednie przykłady, - rozpoznaje funkcje elementów budowy utworu: tytułu, podtytułu, puenty, motta, dedykacji, punktu kulminacyjnego, - prezentuje za pomocą narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności między wydarzeniami w utworze,

w omawianych utworach epickich, • zna gatunki epickie: mit, bajka, baśń, legenda, przypowieść, opowiadanie, nowela, powieść, epopeja, • wymienia tytuł jako element budowy utworu epickiego, • wymienia wybrane wydarzenia tworzące akcję utworu, • rozpoznaje, kim jest osoba wypowiadająca się w utworze epickim, • rozpoznaje i wymienia bohaterów utworu, • zna pojęcia: <i>narrator</i> i <i>narracja</i>, • rozpoznaje w utworze wątek główny, • nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą tekstu, • rozpoznaje w tekście znaczenia dosłowne, • opowiada ustnie o treści utworu, zachowując kolejność zdarzeń, • wie, że tekst może mieć znaczenie przenośne, • wie, czym jest alegoria i symbol	mitu, bajki, baśni, legendy, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, epopei, • wyszukuje w tekście określone informacje, • wskazuje tytuł jako element budowy utworu epickiego, • ustala kolejność zdarzeń, • nazywa rodzaj narratora i narracji, • rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze, • przedstawia wybranego bohatera, • wymienia niektóre cechy bohaterów, • rozpoznaje wątki poboczne, • wypowiada się na temat przeczytanego utworu, • wskazuje wartości ważne dla bohaterów, • omawia postawę bohatera, • rozpoznaje w utworze ważne informacje, • tworzy projekt pracy (rysunek, drama, spektakl teatralny itp.) będącej interpretacją utworu – przekład in-	przypowieść, opowiadanie, nowelę, powieść, epopeję, • opowiada o elementach świata przedstawionego, • odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych • zna elementy konstrukcyjne utworu epickiego, • opowiada o wybranych wydarzeniach fabuły, • charakteryzuje narratora utworu, • określa, czy dany bohater jest główny czy drugoplanowy, • wymienia większość cech bohaterów, • zbiera informacje o bohaterze, • uzasadnia rodzaj narracji: pierwszoosobowej i trzecioosobowej, • omawia wątek główny, • określa doświadczenia bohaterów, • prezentuje własne rozumienie utworu, • ocenia bohaterów, • rozpoznaje informacje	ki oraz gatunkową do mitu, bajki, baśni, legendy, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, epopei, • rozpoznaje elementy konstrukcyjne utworu epickiego, • rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, • wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju, • rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze, • określa relacje łączące bohaterów utworu, • uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do treści utworu, • selekcionuje zebrane informacje o bohaterze, • odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, • dokonuje analizy fragmentu utworu, aby określić rodzaj narracji, • określa tematykę utworu, • omawia wątek	• porównuje narratorów w różnych utworach, • charakteryzuje bohatera, również za pomocą narzędzi interaktywnych, • porównuje narrację pierwszoosobową z trzecioosobową i przedstawia wnioski, • określa problematykę utworu i prezentuje ją w twórczy sposób, • ciekawie prezentuje własną interpretację biblijnych opowieści, • w interpretacji utworów epickich wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, • w interpretacji utworów epickich odwołuje się do kontekstu biograficznego, • wyjaśnia wpływ kontekstu historycznego i historycznoliterackiego na treść i formę utworów epickich, • porównuje utwory epickie z różnych kultur i epok, uwzględniając kontekst kulturowy, filozoficzny i społeczny.
---	--	--	---	---

w utworze epickim, - wymienia cechy postawy bohatera, - wie, jakie jest przesłanie utworu epickiego, - rozpoznaje w utworach epickich wartości ważne dla Polaków, - dostrzega w omawianych utworach epickich elementy historyczne, - wymienia autorów utworów epickich wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	tersemtotyczny, - dostrzega przenośny sens opowieści z Biblii, - rozpoznaje w tekście alegorię i symbol, - rozpoznaje przesłanie utworu, - na podstawie poznanych tekstów tworzy drabinę wartości ważnych dla Polaków na przestrzeni dziejów, - wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omówionych tekstach, - rozumie słowo <i>kontekst</i> i zna rodzaje kontekstów w utworach epickich, - zna elementy z życia autorów utworów epickich wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	mniej ważne w utworze, - rozpoznaje fakty i opinie, - odczytuje omawiane teksty na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, - omawia przenośne znaczenia opowieści biblijnych, - podaje przykłady alegorii i symbolu, - zna przyczyny niepowodzeń bohatera, - wypowiada się na temat przesłania utworu, - porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, - dostrzega różne konteksty w omawianych utworach epickich, - posługuje się biografią autora w interpretacji utworów epickich.	poboczny, - porównuje doświadczenia bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami, - odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, - porównuje treść czytanych utworów z własnymi doświadczeniami, - interpretuje biblijne opowieści, - omawia funkcje alegorii, - ocenia postawę bohatera i przyczyny jego niepowodzenia, - formułuje przesłanie utworu, - omawiając utwory epickie, nawiązuje do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego, - dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach epickich.	
--	--	--	---	--

I.1. Czytanie utworów literackich – dramat

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				

Utwory dramatyczne				
- zna pojęcie dramatu, - wie, że dramat to jeden z rodzajów literackich, - wie, że gatunki dramatu to tragedia i komedia, - zna podstawowe cechy utworów dramatycznych, - odróżnia utwór pisany prozą i wierszem od dramatu, - wymienia elementy świata przedstawionego w dramacie: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, - wie, czym się różni realizm od fantastyki w dramacie, - wie, że dzieło dramatyczne ma kontekst kulturowy i biograficzny, - wymienia utwory dramatyczne poznane w klasach 7 i 8, - zna utwory dramatyczne z kanonu lektur obowiązkowych.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - wie, czym cechuje się dramat jako rodzaj literacki, - zna cechy utworów dramatycznych, - wie, czym cechuje się tragedia i komedia, - opisuje elementy świata przedstawionego w dramacie, - wymienia charakterystyczne elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, - omawia elementy realistyczne i fantastyczne w dramacie, - rozpoznaje rodzaje bohaterów w dramacie, - zna pojęcie bohatera tragicznego i komizmu, - zna etapy rozwoju akcji dramatycznej, - rozumie pojęcie dramatu romantycznego, - wypowiada się na temat dra-	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - rozpoznaje dramat jako rodzaj literacki, - wskazuje cechy utworów dramatycznych, - wymienia cechy tragedii i komedii, - opowiada o elementach świata przedstawionego w dramacie, - wskazuje akt, scenę, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, - odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, - określa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy, - wskazuje bohatera tragicznego, - ocenia bohaterów dramatu, - określa, na czym polega komizm, - nazywa etapy rozwoju akcji dramatycznej, - rozumie kontekst kulturowy i biograficzny dramatu, - rozpoznaje cechy dramatu romantyczne-	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - uzasadnia, dlaczego utwór jest dramatem, - omawia cechy rodzajowe dramatu i cechy gatunkowe tragedii i komedii, - wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi a fantastycznymi dramatu, - rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, rodzaj bohatera, - określa relacje łączące bohaterów, - odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, - określa funkcje komizmu, - wyjaśnia, dlaczego dana postać jest bohaterem tragicznym, - omawia etapy rozwoju akcji dramatycznej, - wskazuje w utworze cechy dramatu romantycznego, - wyjaśnia kontekst kulturowy i biograficzny dramatów poznanych w klasach 7 i 8.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - udowadnia, że utwór jest dramatem, podając odpowiednie przykłady z tekstu, - określa funkcje komizmu, - prezentuje według własnego pomysłu, z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności między wydarzeniami w dramatach z kanonu lektur obowiązkowych, - określa problematykę dramatów poznanych w klasach 7 i 8 i prezentuje ją w twórczy sposób, - wyczerpująco wypowiada się na temat wydarzeń przedstawionych w dramatach z kanonu lektur obowiązkowych, odwołując się do znajomości całej lektury.

	matów poznanych w klasach 7 i 8, • krótko opowiada, o czym jest utwór dramatyczny z kanonu lektur obowiązkowych.	go, • prezentuje w dowolnej formie (w tym w formie interaktywnej) treść dramatów z kanonu lektur obowiązkowych.		
--	---	--	--	--

I.1. Czytanie utworów literackich – utwory synkretyczne

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
Utwory synkretyczne (m.in. Ballada)				
- wie, że ballada zawiera elementy epiki, liryki i dramatu, - wymienia elementy świata przedstawionego w balladzie, - wie, czym jest punkt kulminacyjny w balladzie, - wymienia utwory synkretyczne poznane w klasach 7 i 8, - zna utwory synkretyczne z kanonu lektur obowiązkowych.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - zna cechy ballady, - dostrzega w balladzie elementy epiki, liryki i dramatu, - omawia elementy świata przedstawionego w balladzie; - wyjaśnia, czym jest punkt kulminacyjny w balladzie, - wypowiada się na temat utworów synkretycznych poznanych w klasach 7 i 8, - krótko opowiada, o czym jest utwór synkretyczny z kanonu lektur obowiązkowych. - dostrzega w sztuce nawiązania do poznanych utworów synkretycznych.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - wymienia cechy ballady, - wie, na czym polega synkretyzm ballady, - porządkuje wydarzenia ballady w sposób przyczynowo-skutkowy, - ocenia dzieła sztuki nawiązujące do poznanych utworów synkretycznych, - tworzy ciekawe wypowiedzi inspirowane utworami synkretycznymi z kanonu lektur obowiązkowych.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - wnikliwie omawia cechy ballady, - wyjaśnia, na czym polega synkretyzm danego dzieła, - określa funkcje punktu kulminacyjnego w balladzie, - porządkuje zebrany materiał na temat utworów synkretycznych z kanonu lektur obowiązkowych, - interpretuje dzieła sztuki nawiązujące do poznanych utworów synkretycznych, - tworzy rozbudowane wypowiedzi inspirowane utworami synkretycznymi.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - samodzielnie analizuje i interpretuje utwory synkretyczne z kanonu lektur obowiązkowych, - prezentuje według własnego pomysłu, również interaktywnie, świat przedstawiony w poznanych utworach synkretycznych.

I.2. Odbiór tekstów kultury

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
---------------------	-------------------	-------------	--------------------	----------------

Uczeń				
INNE TEKSTY KULTURY				
- określa tematykę poznanych tekstów kultury, - wymienia elementy tekstu kultury, - nazywa wrażenia wywołane tekstem kultury, - dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą publicystyczną, naukową i popularnonaukową, - wie, że są różne gatunki dziennikarskie, - rozpoznaje wywiad, artykuł, reportaż wśród gatunków publicystycznych, - wie, co to jest lid.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - wyszukuje potrzebne informacje, - prezentuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii itp., - cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego, - rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż, - podaje funkcje lidu, - dostrzega wartości estetyczne poznanych tekstów kultury.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - wskazuje cechy tekstów kultury, - nazywa emocje, które mogą odczuwać postaci z obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, - przedstawia własne rozumienie tekstu kultury, - określa funkcje literatury pięknej, publicystycznej, popularnonaukowej i naukowej, - określa podstawowe cechy wywiadu, artykułu, reportażu, - określa znaczenie lidu.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - opowiada w kilku zdaniach o problemie rozważanym w tekście, - opisuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, - uzasadnia własne rozumienie tekstu kultury, - znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych, - porównuje różne dzieła, - omawia funkcje lidu.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch, - dokonuje przekładu intersemiotycznego, np. tworzy historię, która mogłaby się wydarzyć w miejscu ukazanym na obrazie czy fotografii, - przedstawia własną interpretację dzieła sztuki.

II. Kształcenie JĘZYKOWE

II.1. Gramatyka języka polskiego – fonetyka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
FONETYKA				
- zna pojęcie <i>fonetyka</i>, - zna zasady dzie-	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a po-</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u>

lenia wyrazów na głoski i sylaby, • rozpoznaje samogłoski i spółgłoski, • wie, że <i>i</i> w wyrazie może pełnić różne funkcje, • wie, czym są upodobnienia fonetyczne, • zna reguły akcentowania w języku polskim.	<u>ponadto:</u> • rozumie, czym zajmuje się fonetyka, • rozróżnia rodzaje głosek, • rozumie funkcje głoski <i>i</i>, • rozumie, na czym polegają zjawiska fonetyczne w polszczyźnie, • wymienia reguły akcentowania w języku polskim, • rozpoznaje wyjątki od zasad akcentowania.	<u>nadto:</u> • poprawnie dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby, • poprawnie przenosi wyrazy, • określa rolę samogłoski <i>i</i>, • omawia mechanizm upodobnień fonetycznych, • stosuje reguły akcentowania w języku polskim oraz prawidłową intonację, • wymienia wyjątki od zasad akcentowania.	• rozpoznaje rodzaje wszystkich głosek i omawia ich cechy, • rozpoznaje funkcję litery <i>i</i> w wyrazie, • objaśnia mechanizm upodobnień fonetycznych, podaje ich przykłady, • wypowiada się z prawidłową intonacją, • prawidłowo akcentuje wyrazy i zdania oraz wyjątki.	• rozumie i wykorzystuje wiedzę o głoskach oraz upodobnieniach do poprawnego mówienia i pisania, • świadomie i bezbłędnie akcentuje wyrazy i zdania we wszystkich swoich wypowiedziach oraz podczas czytania i recytacji.
---	---	--	---	--

II.1. Gramatyka języka polskiego – słowotwórstwo

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
SŁOWOTWÓRSTWO				
• zna pojęcia: <i>temat słowotwórczy, definicja słowotwórcza, formant, a także rodzina wyrazów, wyraz pokrewny, rdzeń, rdzenie oboczne,</i> • rozpoznaje wyraz podstawowy i wyrazy pochodne, • wie, jakie znaczenia są nadawane wyrazom przez formanty, • wie, czym są	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> • wie, czym zajmuje się słowotwórstwo, • odróżnia wyraz podstawowy od wyrazu pochodnego, • próbuje przeprowadzać analizę słowotwórczą wyrazu, • rozpoznaje znaczenia nadawane wyrazom przez formanty,	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> • wyjaśnia, czym są wyrazy podstawowe i pochodne, • przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazu, • wyjaśnia funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, • podaje przykłady kategorii	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> • poprawnie przeprowadza analizy słowotwórcze, • rozpoznaje rodzaj formantu w wyrazie, • omawia znaczeniową funkcję formantów, • podaje przykłady wyrazów należących do jednej rodziny, • przedstawia na	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> • świadomie stosuje w swoich wypowiedziach: wyrazy podstawowe i pochodne, wyrazy należące do różnych kategorii znaczeniowych, wyrazy pokrewne i wyrazy złożone, • bezbłędnie analizuje budowę słowotwórczą wyrazu.

wyrazy złożone i zna podstawowe zasady ich pisowni.	• rozpoznaje wyrazy pokrewne, • rozpoznaje wyrazy złożone, • zna zasady tworzenia i pisowni wyrazów złożonych.	znaczeniowych wyrazów, • rozpoznaje rodzinę wyrazów, wskazuje rdzeń i oboczności, • omawia zasady tworzenia wyrazów złożonych i objaśnia ich pisownię.	wykresie zależności między wyrazami pokrewnymi, • tworzy wyrazy złożone • stosuje w praktyce zasady pisowni wyrazów złożonych.	
---	--	--	--	--

II.1. Gramatyka języka polskiego – fleksja

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
FLEKSJA				
• odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennej, • wie, że imiesłowowy przymiotnikowy i przysłówkowy są nieosobowymi formami czasownika, • zna zasady tworzenia i odmiany imiesłowów, • zna podstawowe zasady pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy oraz wyjątki od tych zasad, • zna wybrane zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców, • zna zasady odmiany imion i nazwisk w języku polskim.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> • rozpoznaje nieosobowe formy czasownika: formy zakończone na <i>-no</i>, <i>-to</i>, bezokoliczniki, imiesłowy, • podaje końcówki imiesłowów, • wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiesłowów, • wie, jak odróżnić imiesłów od przymiotnika, • tworzy imiesłowy z partykułą <i>nie</i>, • zna zasady pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, • wymienia zasady odmiany	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> • rozpoznaje, z jaką częścią mowy ma do czynienia, • określa formę fleksyjną wyrazu, • wskazuje imiesłów w zdaniu i określa jego rodzaj, • wymienia wyjątki od zasad pisowni partykuły <i>nie</i>, • rozpoznaje nazwy miejscowe, • stosuje zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców, • poprawnie odmienia imiona i na-	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> • tworzy wskazane formy fleksyjne wyrazów, • przekształca wskazane czasowniki na konstrukcje z imiesłowami, • bezbłędnie zapisuje <i>nie</i> z różnymi częściami mowy • uwzględnienia wyjątki od zasad pisowni partykuły <i>nie</i>, • podaje własne przykłady nazw miejscowych, • bezbłędnie odmienia i zapisuje nazwy miejscowe, nazwy mieszkańców oraz imiona i nazwiska,	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> • poprawnie używa imiesłówów, • wskazuje i poprawia błędy fleksyjne, • redaguje tekst z użyciem partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, • poprawia błędy swoje i innych w zapisie <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, w tym z wyjątkami, • koryguje błędy swoje i innych w odmianie i zapisie nazw miejscowych, nazw mieszkańców oraz imion i nazwisk.

	i zapisu nazw miejscowych, nazw mieszkańców oraz imion i nazwisk.	zwiska..	• wyjaśnia pochodzenie imion i nazwisk.	
--	---	----------	---	--

II.1. Gramatyka języka polskiego – składnia

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
SKŁADNIA				
• wie, że w polskiej składni istnieją równoważniki zdania, zdania pojedyncze i złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, • próbuje przekształcać równoważnik w zdanie pojedyncze, a następnie w zdanie złożone oraz w wypowiedzenie z imiesłowowym równoważnikiem zdania, • zna zasady interpunkcji w zdaniach wielokrotnie złożonych, • rozumie różnicę między mową zależną a niezależną.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> • rozróżnia równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, • zna typy zdań złożonych, • tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone ze zdań pojedynczych, • stosuje zasady interpunkcji w zdaniach wielokrotnie złożonych, • odróżnia mowę zależną od mowy niezależnej i umie wskazać je w tekście	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> • rozpoznaje w tekście równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, • przekształca wypowiedzenia zbudowane z różnego rodzaju zdań złożonych, • przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie, • uzupełnia zdania wyliczeniami i wtrąceniami z zachowaniem zasad interpunkcji.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> • układa równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, zachowując poprawną interpunkcję, • odpowiednio nazywa wypowiedzenia składowe zdań wielokrotnie złożonych, • stosuje imiesłowowy równoważnik zdania w swoich wypowiedziach, • przy zapisie dialogu stosuje poprawną interpunkcję.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> • poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach zdanie, równoważnik zdania, imiesłowowy równoważnik zdania oraz wypowiedzenia wielokrotnie złożone, • wskazuje i poprawia błędy związane z użyciem imiesłowowego równoważnika zdania oraz składnią zdania złożonego, • przeprowadza analizę składniową zdań wielokrotnie złożonych, • redaguje tekst, w którym wypowiedzi bohaterów zapisuje w formie mowy niezależnej.

II.2. Zróżnicowanie języka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
zróżnicowanie języka				
- zna pojęcia: <i>synonim, antonim, homonim, wyraz wieloznaczny, neologizm, archaizm, kolokwializm, zapożyczenie, związek frazeologiczny</i>, - wie, czym jest słownictwo wartościujące, - rozdziela synonim od antonimu i homonimu, a archaizm od neologizmu, - dostrzega archaizmy w utworze, - dostrzega kolokwializmy w wypowiedzi i próbuje je zastąpić wyrazami ze słownictwa ogólnego, - wie, że zapożyczenie można zastąpić wyrazem rodzimym, - odróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu, - wie, że zasób słownictwa jest stale wzbogacany, - wie, co to jest styl językowy, - zna różne rodzaje stylów ję-	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - rozumie pojęcia: <i>synonim, antonim, homonim, wyraz wieloznaczny, neologizm, archaizm, kolokwializm, zapożyczenie, związek frazeologiczny</i>, - wskazuje synonimy, antonimy, homonimy i frazeologizmy, - zna znaczenie wybranych związków frazeologicznych, - zna rodzaje i funkcje archaizmów, neologizmów i zapożyczeń, - zastępuje kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego, a zapożyczenia – wyrazami rodzimymi, - tworzy wyrazy o szerszym zakresie lub bogatszej treści, - rozpoznaje zdrobnienia i zgrubienia, - zna sposoby	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - podaje przykłady synonimów, antonimów i homonimów, - wskazuje związki frazeologiczne w utworze, rozumie ich znaczenie, - podaje przykłady archaizmów i neologizmów, zdrobnień, zgrubień, związków frazeologicznych i określa ich funkcje w tekście, - omawia funkcje kolokwializmów i słownictwa wartościującego, - wymienia różne rodzaje zapożyczeń, wyjaśnia ich funkcje i omawia ich przydatność, - rozpoznaje i omawia wyznaczniki stylu językowego, - rozpoznaje cechy stylu w czytanych tekstach,	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - tworzy synonimy oraz antonimy konkretnych słów, - wyjaśnia różnicę między archaizmem a neologizmem oraz zdrobnieniem a zgrubieniem, - poprawnie używa frazeologizmów w swoich wypowiedziach, - interpretuje tekst, biorąc pod uwagę znaczenie i funkcję archaizmów, neologizmów, kolokwializmów, - stosuje różne sposoby wzbogacania słownictwa, - wskazuje w tekście środki charakterystyczne dla różnych stylów językowych, - podaje przykłady tekstów pisanych różnymi stylami.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - funkcjonalnie wykorzystuje zdobyte wiadomości, - urozmaica język swojej wypowiedzi, - świadomie stosuje neologizmy w swoich wypowiedziach, - świadomie używa kolokwializmów i archaizmów w celu stylizacji tekstu, - na bieżąco wzbogaca swoje słownictwo, - koryguje błędy swoje i innych, - tworzy prace w odpowiednim stylu językowym.

zykowych.	wzbogacania słownictwa, • rozpoznaje różnice między językiem mówionym a pisanym, oficjalnym a nieoficjalnym , • rozpoznaje różne rodzaje stylów językowych, • zna środki językowe charakterystyczne dla różnych stylów.	• omawia różne rodzaje stylów językowych.		
-----------	---	---	--	--

II.3. Komunikacja językowa i kultura języka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
Komunikacja językowa i kultura języka				
- zna zasady pisowni, - wie, że istnieje norma wzorcowa i norma użytkowa, - wie, że istnieją różne rodzaje błędów językowych, - rozpoznaje teksty reklamowe, - wskazuje slogany reklamowe, - wie, że w języku istnieje perswazja, - dostrzega manipulację językową,	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - wie, co to jest norma językowa i błąd językowy, - wymienia rodzaje błędów, - odróżnia normę wzorcową od normy użytkowej, - zna cechy i funkcje tekstów reklamowych, - wie, czym jest slogan, - odróżnia perswazję od ma-	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a normą użytkową, - omawia różne rodzaje błędów językowych, - przekształca wypowiedzi tak, by usunąć błędy, - określa cechy i funkcje tekstów reklamowych, - wskazuje różnicę między	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - na przykładach wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a użytkową, - w praktyce rozpoznaje i eliminuje różne rodzaje błędów językowych, - podaje przykłady sloganów reklamowych, - wskazuje w tekście środki służące manipulacji,	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - poprawia błędy w pracach swoich oraz kolegów / koleżanek, - na co dzień wykorzystuje wiedzę o komunikacji językowej i kulturze języka, - świadomie posługuje się perswazją, - nie poddaje się manipulacji językowej ani jej nie używa, - zna różne odmiany dyskusji, - bierze udział w debacie.

• zna zasady dyskusowania, • stara się zabierać głos w dyskusji, • formułuje argumenty.	• nipelacji, • rozpoznaje środki służące manipulacji językowej, • zna znaczenie języka ciała w komunikacji, • zna środki retoryczne stosowane w dyskusji, • podaje przykłady słownictwa modnego, • wyraża opinię na temat zjawisk językowych i ochrony polszczyzny.	• perswazją a manipulacją, • ocenia zasady dyskusowania, • przedstawia argumenty w dyskusji, • stosuje środki retoryczne, • wyjaśnia, na czym polega kultura języka, • podaje przykłady mody językowej.	• stosuje w praktyce zasady dyskusowania, • poprawnie stosuje środki retoryczne, • zastępuje słownictwo modne synonimami, • uzasadnia opinię na temat zjawisk językowych i ochrony polszczyzny.	
---	--	--	--	--

II.4. Ortografia i interpunkcja

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
Ortografia i interpunkcja				
• zna reguły polskiej ortografii, • zna zasady interpunkcji w zdaniach oraz sposoby przytaczania cudzej wypowiedzi.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> • rozumie, że na ortografię wpływa związek między formami fleksyjnymi oraz wyrazami pokrewnymi, • rozpoznaje reguły ortograficzne, • stosuje zasady poprawnej pisowni i interpunkcji.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> • wie, co łączy ortografię z tradycją, • rozumie, że pisownia odzwierciedla zmiany, które kiedyś zaszły w języku, • objaśnia reguły ortograficzne i interpunkcyjne.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> • w praktyce stosuje się do zasad polskiej ortografii i interpunkcji.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> • poprawia błędy ortograficzne i interpunkcyjne w pracach swoich oraz kolegów / koleżanek.

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
rozprawka, opowiadanie twórcze, przemówienie, CV, list motywacyjny, podanie				
- wie, czym jest rozprawka, - zna pojęcia <i>teza</i> i <i>argument</i>, - wie, że argumenty należy hierarchizować, - wie, że argument powinien być uzasadniony i zawierać odwołanie do przykładu, - wie, czym jest plan kompozycyjny, - zna cechy przemówienia i cel tej formy wypowiedzi, - zna rodzaje argumentów, - zna zwroty do słuchaczy, - wie, że w przemówieniu wykorzystuje się głos i mowę ciała, - odróżnia opowiadanie twórcze od odtwórczego, - zna typy narracji, - wie, że opowiadanie trzeba odpowiednio skomponować, - zna pojęcia retrospekcji i puenty, - pod kierunkiem nauczyciela i / lub	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - wymienia elementy kompozycyjne rozprawki, - formułuje tezę, - wie, czym jest argument, - odróżnia przykład od argumentu, - wie, na czym polega hierarchizacja argumentów, - wie, co to jest wniosek, - zna zasady tworzenia planu kompozycyjnego - zna etapy pracy nad przemówieniem, - dobiera argumenty i zwroty do słuchaczy, - wie, jak wykorzystać głos i mowę ciała, - rozdziela typy narracji, - wie, na czym polega trójdzielna kompozycja opowiadania, rozprawki, przemówienia, - rozumie znaczenie retrospekcji i puenty,	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - wymienia cechy rozprawki, - odróżnia tezę od hipotezy, - odróżnia argument od kontrargumentu, - ilustruje argument przykładem, - próbuję uporządkować wywód, - pracuje nad planem kompozycyjnym, - podejmuje próbę wnioskowania, - pisze rozprawkę z hipotezą oraz przemówienie, w którym odwołuje się do przewidywanego kontrargumentu, - uzasadnia dobór argumentów, - stosuje odpowiednie zwroty do słuchaczy, - wskazuje różnice między opowiadaniem twórczym a odtwórczym, - stosuje różne typy narracji w opowiadaniu	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - stawia ciekawe / oryginalne hipotezy, - formułuje kontrargumenty, - hierarchizuje argumenty, - zgadza się z cudzym poglądem lub z nim polemizuje, rzeczowo uzasadniając własne zdanie, - formułuje wnioski, - porządkuje wywód argumentacyjny, - sporządza plan kompozycyjny, - funkcjonalnie korzysta ze zwrotów do słuchaczy, - używa środków retorycznych, - świadomie wykorzystuje głos i mowę ciała, - stosuje w opowiadaniu sześć elementów urozmaicania stylu, - rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych,	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - samodzielnie pisze spójną i rozwiniętą rozprawkę z tezą oraz hipotezą, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, - samodzielnie pisze spójne przemówienie, używając różnych środków retorycznych i różnych rodzajów argumentów, - publicznie wygłasza swoje przemówienie, - samodzielnie pisze spójne rozwinięte i ciekawe opowiadanie twórcze, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, - koryguje własne i cudze błędy związane z tworzeniem form wypowiedzi, - tworzy bezbłędnie pisma użytkowe.

w grupie pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze oraz proste przemówienie, • zna pojęcie spójności tekstu, • zna wybrane kryteria oceny różnych form wypowiedzi, • wie, czym są teksty użytkowe, • wie, czemu służą CV i list motywacyjny.	• pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze i przemówienie, • zna środki językowe nadające tekstowi spójność, • przekształca tekst tak, by tworzył logiczną całość, • rozpoznaje w tekstach wnioskowanie, • wymienia kryteria oceny różnych form wypowiedzi, • odróżnia podanie od innych form użytkowych, • zna elementy kompozycyjne CV i listu motywacyjnego.	• stosuje akapity dla oznaczenia głównych elementów kompozycyjnych tekstu, • stosuje w opowiadaniu retrospekcję i puentę, • dba o spójność tworzonego tekstu, • stosuje środki językowe nadające tekstowi spójność, • ocenia różne formy wypowiedzi, stosując poznane kryteria, • wyjaśnia, czym są CV, list motywacyjny i podanie, • umie napisać wskazany tekst użytkowy.	• pisze rozwiniętą rozprawkę z tezą i hipotezą, ciekawe rozbudowane przemówienie i opowiadanie twórcze, • omawia zasady tworzenia konkretnych tekstów użytkowych, • tworzy tekst jako logiczną całość, • pisze podanie zgodnie z wszelkimi wymogami tej formy wypowiedzi, • poprawnie tworzy dokumenty aplikacyjne.	
--	--	---	---	--

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

1. Program nauczania: Anna Podemska – Kałuża *Program nauczania języka polskiego dla II etapu edukacyjnego - Zamieńmy słowo klasy 4-8 szkoły podstawowej.*
2. Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej z języka polskiego.
3. Statut Szkoły Podstawowej nr 1 w Legionowie.